

Traumaseksuologie

Basisopleiding Opleiding tot Basis Traumaseksuoloog

Informatie voor deelnemers

trauma
seksuologie

EXCETRA

Expertise Centrum Traumaseksuologie

Augustus 2021

Inleiding	3
Waarom deze opleiding?	3
Wat biedt het jou?	3
Doelgroep	3
Voorwaarden	3
Programma	4
Inhoud Module 1	4
Inhoud Module 2	5
Inhoud Module 3	5
Opzet	6
Werkwijze	6
Oefengroepen	7
Reflectieverslagen	7
Eindopdracht	7
Profiel Basis Traumaseksuoloog	8
Groepsgrootte	8
Studiebelasting	8
Literatuur en videolijst	9
Kosten	9
Data en opleiders	9
Bijlage 1: Profiel Traumaseksuoloog IP (Informatieprofessional)	10
Bijlage 2: Profiel Traumaseksuoloog CP (Hulpverlening)	11

Inleiding

In deze opleiding word je opgeleid tot Basis Traumaseksuoloog. De opleiding is gebaseerd op de theorie uit de boeken **Traumaseksualiteit (2016)** en **Traumaseksuologie en Psychodrama (2020)**, geschreven door Peter John Schouten.

Na de opleiding is er een specialisatie mogelijk in twee richtingen:

1. Voorlichting (Traumaseksuoloog IP, Information Professional)
2. Begeleiden, hulpverleners en therapie (Traumaseksuoloog CP, Certified Professional)

Elke specialisatie heeft na het volgen van de basisopleiding een eigen vervolg en een eigen proeve van bekwaamheid.

Waarom deze opleiding?

Traumaseksuologie is de wetenschap die zich richt op kennis rondom de paradoxale combinatie van een schokkende ervaring die verbonden is met seksualiteit. Traumaseksuologie bestudeert de verbinding(en) van deze schokkende ervaring en de effecten daarvan op individuen en hun omgeving in de ruimste zin van het woord.

De kennis uit de Traumaseksuologie overstijgt de standaardnormen die gebruikt worden in de psychologie en psychiatrie. Traumaseksuologie beschrijft niet alleen de gevolgen van seksueel misbruik, maar ook de schade en hoe deze hersteld kan worden. Het is een methode met een diversiteit aan modellen, die richting geeft aan het handelen van professioneel begeleiders.

Wat biedt het jou?

Het is een opleiding waarin je je kennis en vaardigheden vergroot in het begeleiden van cliënten die slachtoffer zijn van seksueel misbruik. En waarin je jezelf ontwikkelt als persoon. Ervaringsgericht, diepgaand en plezier.

- Je kent de specifieke schade van seksueel misbruik en de gevolgen daarvan
- Je kunt werken met enkele modellen die binnen de traumaseksuologie ontwikkeld zijn
- Je bent vrijer en effectiever in je (professioneel) handelen

Doelgroep

Deze opleiding is bedoeld voor therapeuten, psychologen en psychosociaal begeleiders, werkzaam in de GGZ, maatschappelijke dienstverlening en Jeugdzorg. Hulpverleners in de complementaire zorg, coaches en counselors en geestelijk verzorgers. Professioneel begeleiders die hun expertise willen uitbreiden met kennis over en vaardigheden in het werken met slachtoffers van seksueel misbruik.

De opleiding is ook bedoeld voor mensen die hun ervaringsdeskundigheid willen inzetten. Door het geven van hulp, informatie of voorlichting.

Voorwaarden

Je hebt minimaal HBO werk- en denkniveau.

Daarnaast wordt van hulpverleners verwacht dat zij in de loop van module 2 gaan werken met slachtoffers van seksueel misbruik. Dit versterkt het leerproces.

Om toegelaten te worden tot de vervolgopleiding voor Traumaseksuoloog CP, is een afgeronde HBO opleiding gericht op het begeleiden van mensen, een voorwaarde. Ervaringsdeskundigen, zonder een dergelijke opleiding kunnen alleen doorstromen in de vervolgopleiding voor Traumaseksuoloog IP.

Voorafgaand aan deelname aan deze basisopleiding vindt er een **intakegesprek** plaats.

Programma

De opleiding bestaat uit drie modules van zes dagen. Deze zijn specifiek gericht op vergroten van kennis over traumaseksuologie en werken met de modellen.

Module 1: Psychische dwarslaesie

Module 2: Traumaseksualiteit

Module 3: Verwerkingsproces en integratie

Tijdpad

De eerste drie bijeenkomsten van elke module vindt plaats met steeds 2 weken tussentijd. Dit om de groepsvorming te versterken. Tussen de laatste drie bijeenkomsten zit steeds 3 weken. Dit geeft de deelnemers ruimte om in kleine groepen te oefenen met de modellen.

De drie modules bestrijken samen ca. 1 ½ jaar. De intensiteit van de opleiding vraagt om voldoende verwerkingstijd en ruimte om datgene wat is geleerd te integreren in de eigen praktijk. Tevens biedt de tijd tussen de modules (2 - 4 maanden) ook ruimte om zelf te oefenen met de modellen.

Inhoud module 1

Psychische dwarslaesie

In dit deel wordt vooral aandacht besteed aan het eerste moment van misbruik en de schade die daarin ontstaat. Aan de gevolgen van de angst- en de machtsschade: de innerlijke verdeeldheid die ontstaat en wat hiervan de gevolgen zijn in het dagelijkse leven van mensen.

De volgende onderwerpen en modellen komen aanbod.

Onderwerpen (theorie)

1. Het Moment, de verloren seconde, de shock, de seks, verlies van je kind-zijn, hulpbehoevend worden, het geheim
2. De schade en de gevolgen van de schade die ontstaan is in het moment
3. Dissociatie en Projectie
4. Actiefslachtofferschap, autopsychodrama's
5. Vóór het moment (veiligheid en zelfbescherming, de bedding)
6. De Tussentijd, na het moment, bewegingen, geheim, bagatelliseren, schuld, schaamte en het collectieve Nee Identiteitsontwikkeling
7. Verstoorde agressie
8. Behoeften versus grenzen, Lichaamsbewustzijn
9. Verwerkingsproces
Vragenlijsten / tests

Modellen en werkvormen

1. Het moment
2. Innerlijke verdeeldheid
3. Ik-Daderstructuur
4. Cirkelbenadering
5. Rode loper
6. Onder ogen zien: stoppen met bagatelliseren, je verhaal vertellen, voorbij de schaamte, schuld omzetten in verantwoordelijkheid
7. Driehoeken Erikson, De zeven chakra's
8. Zeven stoelen van agressie
9. Oefening rondom behoeften en grenzen
10. Psychische dwarslaesie en traumaseksualiteit
11. Verwerkingsproces en curve

Inhoud module 2

Traumaseksualiteit

Dit deel staat vooral in het teken van de schade van de te vroege seksualiteit en de gevolgen daarvan. Het doorbreken van de verbindingen met en afscheid nemen van de (innerlijke) dader/bezetter. Hiernaast herhalen we ook de theorie en modellen uit Module 1.

De volgende onderwerpen en modellen komen aanbod.

Onderwerpen (theorie)

1. De schade door de te vroege seks (vaste verkering, seksuele imprint, confrontatie met seksualiteit, speciaal uitverkoren)
2. De gevolgen van de schade door de seks: Traumaseksualiteit (tweestrijd, actief slachtofferschap, identiteitsvragen: homo- hetero/ jongen-meisje)
3. Familie en relaties
4. Bedding en geborgenheid, gevende of nemende ouders, terug in eigen familie, individualiseren
5. Afscheid van de dader(doorbreken van de verbindingen met de dader, dader-confrontatie)

Modellen en werkvormen

1. Ik-Dader-structuur, seksuele imprint
2. Seksuele scènes
Zeven stoelen van intimiteit en seksualiteit
3. Carrousel / Draaimolen
4. Relatie-en familiegesprekken
5. Zeven daderverbindingen: Bewaren, wegdoen, veranderen

Inhoud module 3

Verwerkingsfase en integratie

Dit laatste deel staat in het teken van jezelf terugvinden, integratie, zin- en betekenisgeven. Hiernaast herhalen we ook de theorie en modellen uit Modules 1 en 2. In dit deel komt de eigen rol als begeleider en de daarbij behorende professionele vragen meer op de voorgrond te staan.

Onderwerpen (theorie)

1. Patroon van seksueel misbruik (autopsychodrama's en actief slachtofferschap)
2. Systeemtheorie, slagschaduw, gevende en/of nemende ouders, individualiseren
3. Identiteitsontwikkeling, veiligheid en autonomie, geborgenheid en initiatief, ik en presteren.
4. Projecties,overdracht en tegen-overdracht
5. Integratie en betekenis
Catharsis, loslaten en vergeven

Modellen en werkvormen

1. Driehoeken van Erikson
2. Zeven chakra's
3. Over de streep
4. Het Lege toneel
5. Lopen naar de ziel

Opzet opleiding

Er zijn drie pijlers die de basis vormen voor alle 3 modules.

1. Theorie

Een belangrijk onderdeel is het vergroten van kennis over Traumaseksuologie.

2. Ervaringsgericht leren met de modellen

Om te herstellen van seksueel misbruik is ervaringsgericht leren noodzakelijk. Alleen rationeel begrijpen, leidt niet tot wezenlijke verandering. Dit betekent dat ook in de opleiding ervaringsgericht leren centraal staat. Er wordt actief gewerkt met de modellen uit de Traumaseksuologie gecombineerd met **psychodrama**.

Het is essentieel dat je als deelnemer (begeleider) zelf ervaart hoe de modellen werken en wat de impact ervan is. Je ervaart het effect en leert ermee werken, zodat je ze in je eigen tempo kunt inzetten in je eigen praktijk. Door de modellen te combineren met psychodrama ontstaat een rijke en diepgaande manier van leren. Zowel voor jezelf als persoon als in je werk met cliënten.

3. Persoonlijke professionele ontwikkeling

Om met je cliënt naar de oorsprong van zijn belemmerende patronen te gaan is het belangrijk dat jij als begeleider in heelheid aanwezig bent. De cliënt ervaart dan jouw innerlijke stevigheid, omdat je vrij bent van innerlijke ruis. Je eigen gevoelens, behoeften, hunkering, drijfveren en belemmerende gedachten spelen niet (onbewust) door in het contact met je cliënt. Je voelt intuïtief (zuiver) aan wat er in de ander leeft, wat hij/zij nodig heeft en wat hij/zij op jou projecteert. Hier kun je bewust en professioneel mee omgaan. Dit biedt de cliënt veiligheid om in contact te komen met onverwerkte pijn, zijn/haar gevoelens te benoemen, conflicten aan te gaan en te experimenteren met nieuw gedrag.

Om te kunnen begeleiden vanuit je kern, hebben wij net zoals onze cliënten, ons eigen persoonlijke werk te doen. Bewust worden van je eigen innerlijke bezetter en doorbreken van patronen die je nog belemmeren in je professioneel handelen. In module 1 start je met de reconstructie van je eigen verhaal. Het invullen van de vragenlijsten is hierbij een belangrijk hulpmiddel.

Werkwijze

Leren in een groep is een belangrijk onderdeel van herstel na seksueel misbruik. In de groep wordt namelijk de schade van misbruik en de gevolgen daarvan in sociale contacten zichtbaar.

Daarom is het in de groep werken aan eigen leerthema's een geïntegreerd onderdeel van de opleidingsdagen. Op deze manier ervaar je zelf het helende effect daarvan. Ook krijgen leervragen die voortkomen uit de eigen praktijk een belangrijke plek in de bijeenkomsten. Je ziet en ervaart hoe je kunt werken met de modellen in een groep.

We bouwen het programma hier omheen. Op deze manier maken we een optimale verbinding tussen de theorie, het werken met de modellen en ieders individuele leerproces in de groep. Dit versterkt de kracht van het ervaringsgericht leren in het hier en nu.

In de eerste helft van de drie modules vraagt verder uitdiepen van het eigen persoonlijk (seksuele) trauma vaak om voorrang. In het tweede gedeelte ontstaat er meer persoonlijke ruimte om professioneel te werken met de modellen en het begeleiden van cliënten. In dit deel is het voor hulpverleners belangrijk om zelf initiatief te nemen om met cliënten te gaan werken. De focus ligt dan op integratie, zin- en betekenisgeving van je eigen verhaal in je professionele rol.

Deze eindopdracht bestaat uit drie onderdelen:

1. **Theorie:** analyseren van drie vragenlijsten/tests
2. **Vaardigheden:** werken met twee modellen en reflectie op handelen
3. **Persoonlijk en professionele ontwikkeling:** schrijven van een leerverslag

Oefengroepen

Het is belangrijk om tijdens de opleiding zelf veel te oefenen met de modellen. Deelname aan een oefengroep is daarom verplicht. Tijdens elke module twee bijeenkomsten en tussen module 1 en 2 én module 2 en 3 ook twee bijeenkomsten. Totaal 10 bijeenkomsten. De leervragen die uit de groepen naar voren komen, kunnen besproken en uitgewerkt worden tijdens de opleidingsdagen.

Reflectieverslagen

Na elke opleidingsdag en oefenbijeenkomsten schrijf je een reflectieverslag om de opgedane kennis en ervaringen te integreren. In jezelf en in je professioneel handelen. Op deze manier wordt een rode draad in je eigen leerproces zichtbaar en heb je regie over je eigen leerproces.

Eindopdracht

Voor certificering Basis Traumaseksuoloog.BE

Opdracht 1: Analyseren van vragenlijsten/tests

Je analyseert de vragenlijsten: psychische dwarslaesie, traumaseksualiteit, het verwerkingsproces en de test voor partners

Opdracht 2 : Werken met modellen

Zet het model van de innerlijke verdeeldheid neer en begeleid hiermee een cliënt of medecursist. Zet een model naar eigen keuze neer en begeleid hiermee een cliënt of medecursist.

Schrijf hierover een verslag.

In dit verslag komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- motivatie voor de keuze van het model dat je hebt gebruikt
- reflectie op je handelen (hierin integreer je de genoemde vaardigheden en grondhouding van het profiel van Basis Traumaseksuoloog (zie bijlage)

Opdracht 3 : Leerverslag

Voor alle deelnemers

Beschrijf je persoonlijke ontwikkeling a.d.h.v. de theorie van traumaseksuologie.

Welke persoonlijke leerthema's vragen nog om aandacht voor je verdere ontwikkeling tot traumaseksuoloog CP of IP?

Hoe ga je hiermee aan de slag en wat of wie kan je hierbij ondersteunen?

Voor de deelnemers die als hulpverlener werken

Hoe integreer je de theorie en modellen uit de traumaseksuologie in je huidige werk?

Wat is je spiegel (valkuil) en wat is je hobby (passie)?

Welke aspecten (onderwerpen/modellen) uit de traumaseksuologie hebben je voorkeur en waar blijf je nog bij weg?

In welk aspect of welke aspecten bij hulp na seksueel misbruik wil je jezelf gaan profileren?

Wat zijn je kwaliteiten in begeleiding en waarin wil je jezelf verder ontwikkelen?

Schrijf je verslag zo concreet mogelijk en onderbouw je verhaal met voorbeelden uit je praktijk. Wanneer je deze eindopdracht met een voldoende resultaat afsluit ben je **Basis Traumaseksuoloog** en kun je deelnemen aan de vervolgopleiding voor Traumaseksuoloog CP of IP.

Profiel Basis Traumaseksuoloog

Een Basis Traumaseksuoloog is een hulpverlener of ervaringsdeskundige die diepgaande kennis heeft van de Traumaseksuologie (de theorie en methode). Een hulpverlener is in staat om dit te integreren in zijn/haar professionele handelen. Hij/zij kan zich verder ontwikkelen tot Traumaseksuoloog CP. Deze integreert de methode psychodrama met de methode Traumaseksuologie.

Een ervaringsdeskundige zonder opleiding tot hulpverlener, kan zich verder ontwikkelen in het geven van voorlichting en informatie.

Een Basis Traumaseksuoloog heeft **diepgaande kennis** van:

- de specifieke verbinding tussen trauma en seksualiteit
- psychische dwarslaesie
- traumaseksualiteit
- actief slachtofferschap
- fasen in het verwerkingsproces (huis van herstel)
- herhalingsgedrag in gezin/familiesysteem

Een Basis Traumaseksuoloog bezit de volgende **vaardigheden**. Hij/zij:

- kan de testen psychische dwarslaesie, traumaseksualiteit, verwerkingsproces en de test van partners interpreteren <https://traumaseksualiteit.nl> kan het model van de innerlijke verdeeldheid neerzetten en tevens een model naar keuze en kan met behulp van deze modellen iemand begeleiden
- pakt non-verbale signalen op
- neemt regie, leiding en begrenst
- scheidt patroon en persoon
- kan reflecteren

Een Basis Traumaseksuoloog handelt vanuit de volgende **grondhouding**. Hij/zij

- vindt de juiste balans tussen nabijheid en professionele afstand
- heeft respect voor de cliënt
- werkt vanuit gelijkwaardigheid
- is nieuwsgierig en open
- geeft aandacht en erkenning
- is betrouwbaar en transparant
- handelt integer en ethisch

Een Basis Traumaseksuoloog zet zichzelf in als **belangrijkste instrument**. Hij/zij

- is zich bewust van zijn/haar eigen geschiedenis en de thema's die nog om aandacht en verwerking vragen
- is zich bewust van zijn/haar eigen gevoelens, behoeften, hunkering, drijfveren, belemmerende gedachten en hoe deze doorspelen in zijn professioneel handelen
- kent zijn/haar kwaliteiten en valkuilen en weet wat hij/zij nog verder wil ontwikkelen
- kent zijn/haar beperkingen en wijst door indien nodig.

Groepsgrootte

Een opleidingsgroep bestaat uit 8 tot 10 deelnemers.

Studiebelasting

Geschatte uren:; **Totaal 350 SBU**, waarvan 144 contacturen.

Module 1	105 SBU: 48 contacturen en 75 uur zelfstudie
Module 2	114 SBU: 48 contacturen en 75 uur zelfstudie
Module 3	126 SBU: 48 contacturen en 90 uur zelfstudie (inclusief eindopdracht)

Literatuur- en videolijst

Verplichte literatuur

Traumaseksualiteit, Peter John Schouten, 2016 Eburon

Traumaseksuologie en Psychodrama, Peter John Schouten, 2020 Eburon

Verplichte online activiteiten

De opleidingsdagen worden ondersteund met online inleidingen van Peter John Schouten met daaraan gekoppeld (lees)opdrachten, kijken van films en documentaires.

Kosten, data en opleiders

Deze zijn te vinden op de site van EXCETRA.

<https://excetra.nl/data-opleidingen/>

<https://excetra.nl/team/>

Bijlage 1

Profiel Traumaseksuoloog IP (Informatie professional)

Een Traumaseksuoloog IP is een (ervarings-)deskundige in de Traumaseksuologie en geeft vanuit EXCETRA informatie en voorlichting aan lotgenoten, hulpverleners, partners van slachtoffers en andere belangstellenden.

Een Traumaseksuoloog IP heeft **diepgaande kennis** van:

- de specifieke verbinding tussen trauma en seksualiteit
- psychische dwarslaesie
- traumaseksualiteit
- actief slachtofferschap
- fasen in het verwerkingsproces (huis van herstel)
- herhalingsgedrag in gezin/familiesysteem

Een Traumaseksuoloog IP bezit de volgende **vaardigheden**. Hij/zij:

- kan de testen psychische dwarslaesie, traumaseksualiteit, verwerkingsproces en partners interpreteren <https://traumaseksualiteit.nl>
- kan het voorlichtingsprogramma van EXCETRA uitvoeren
- kan het model van de innerlijke verdeeldheid neerzetten op het toneel
- kan zich afstemmen op de doelgroep waaraan hij/zij voorlichting geeft
- weet wat het onderwerp oproept in een groep en kan dit hanteren
- pakt non-verbale signalen op
- gaat in gesprek met de groep
- neemt regie, leiding en stelt grenzen
- kan conflicten hanteren
- doorziet projecties en overdracht
- scheidt mijn en dijn
- scheidt patroon en persoon
- kan reflecteren

Een Traumaseksuoloog IP werkt vanuit de volgende **grondhouding**. Hij/zij werkt vanuit gelijkwaardigheid en vindt de juiste balans tussen nabijheid en professionele afstand. Hij/zij:

- heeft respect voor de deelnemers
- is nieuwsgierig, onbevangen, open
- geeft erkenning en aandacht
- heeft humor en ernst in de juiste balans
- heeft zelfkennis en zelfbewustzijn
- handelt integer en ethisch
- handelt authentiek
- heeft durf en lef

Een Traumaseksuoloog IP zet zichzelf in als **belangrijkste instrument**. Hij/zij

- is zich bewust van zijn/haar eigen geschiedenis en de thema's die nog om aandacht en verwerking vragen
- is zich bewust van zijn/haar eigen gevoelens, behoeften, hunkering, drijfveren, belemmerende gedachten en hoe deze doorspelen in zijn professioneel handelen
- kent zijn/haar kwaliteiten en valkuilen en weet wat hij/zij nog verder wil ontwikkelen
- kent zijn/haar beperkingen en wijst door indien nodig.

Bijlage 2

Profiel Traumaseksuoloog CP (Certified Practitioner)

Een Traumaseksuoloog CP begeleidt volwassenen (individueel en/of in een groep) die als kind seksueel misbruikt zijn. Hij/zij heeft kennis van traumaseksuologie, werkt met de daaruit voortkomende methode en integreert deze met de methode psychodrama.

Relatie met de cliënt

Een traumaseksuoloog CP heeft respect voor de cliënt die het misbruik heeft overleefd. Voor diens veerkracht, flexibiliteit en zelfoplossend vermogen. Hij/zij gaat de relatie aan en werkt vanuit gelijkwaardigheid. Een traumaseksuoloog staat naast de cliënt en blijft wanneer het moeilijk wordt. Hij/zij vindt de juiste balans tussen intieme nabijheid en professionele deskundige afstand. Het eerste is nodig om met de cliënt naar de oorsprong van zijn belemmerende patronen te gaan en naar zijn onverwerkte pijn. Het tweede is belangrijk om afhankelijkheid of herhaling van misbruik te voorkomen. Het gaat er immers om dat de cliënt de regie over zijn eigen leven terugkrijgt.

Een traumaseksuoloog CP heeft **diepgaande kennis** van:

- de specifieke verbinding tussen trauma en seksualiteit
- psychische dwarslaesie
- traumaseksualiteit
- actief slachtofferschap
- fasen in het verwerkingsproces (huis van herstel)
- herhalingsgedrag in gezin/familiesysteem

Een traumaseksuoloog CP bezit de volgende **vaardigheden**. Hij/zij:

- kan de testen psychische dwarslaesie en traumaseksualiteit interpreteren en ziet welk **dw** van herstel nog om aandacht vraagt. <https://traumaseksualiteit.nl>
- kan in 3 dimensies werken met de modellen (zet deze neer op het toneel)
- integreert psychodrama in het werken met de modellen
- pakt non-verbale signalen op
- kan een goede moeder/vader zijn
- neemt regie, leiding en stelt grenzen
- volgt het leertempo van de cliënt
- pakt ook door en confronteert
- kan conflicten hanteren
- doorziet projecties en overdracht en kan hiermee werken
- scheidt mijn en dijn
- scheidt patroon en persoon
- kan reflecteren

Een traumaseksuoloog CP werkt vanuit de volgende **grondhouding**. Hij/zij:

- is nieuwsgierig, onbevangen, open
- is betrouwbaar, transparant en onbaatzuchtig
- heeft humor en ernst in de juiste balans
- heeft zelfkennis en een groot zelfbewustzijn
- handelt integer en ethisch
- handelt authentiek
- heeft durf en lef

Een Traumaseksuoloog CP zet zichzelf in als **belangrijkste instrument**. Hij/zij

- is zich bewust van zijn/haar eigen geschiedenis en de thema's die nog om aandacht **er**werking vragen

is zich bewust van zijn/haar eigen gevoelens, behoeften, hunkering, drijfveren, belemmerende gedachten en hoe deze doorspelen in zijn professioneel handelen
kent zijn/haar kwaliteiten en valkuilen en weet wat hij/zij nog verder wil ontwikkelen
kent zijn/haar beperkingen en wijst door indien nodig.

Verschillende rollen

Een traumaseksuoloog CP kan verschillende rollen vervullen: deskundige/docent, therapeut, coach en raadsman/vrouw. Hij weet welke rollen (onderwerpen en modellen) bij de verschillende fasen in het verwerkingsproces horen.